

Eylül Kanayan Bir Çocuktum Ben

– Savaş · 20 Eylül 2021

İşkencenin şiiri yazılabilir mi?

Hem kurbanı, hem tanığı olduğunda sanıldığı gibi hiç de kolay olmuyor. Kâğıda kaleme hiç uzanamadığım günler oldu... Bazı günler “Eylül kanayan bir çocuk” gibi “çok kan kaybederek” tek bir cümle dahi kuramadan saatlerce takılıp kaldığım oldu şiirin başında...

“Yüreğimin kıyısına mavi mavi dalga dalga çarpan kadın... “ (Annem) bir bayram günü ziyaretinde; kışlanın önüne her gün geldiğini, uzun günlerin ardından (Hasan abim ve benim) bitlenmiş ve üzerinde kurumuş kan lekeleri olan çamaşırlarımız kendisine verildiğinde “kötü durumda ama çok şükür yaşıyor” olduğumuzu anladığını ve sevinçle eve nasıl koştuğunu, evde çamaşırlarımızı koklayarak nasıl ağladığını... O zamanlar minicik olan yeğenim Evrim’i “hadi gel Hasan’ıma, Savaş’ıma ağlayalım” diyerek kendine nasıl sırdaş yaptığını ve nasıl günler boyu sayıp dökerek birlikte ağladıklarını, ahırda sütünü sağdığı inekleriyle her gün konuşarak nasıl dertleştiğini ve her gün yollarımıza nasıl gözyaşı döktüğünü... İç çekerek ve heyecanlanarak anlattığında bu şiir kafamda iyice şekillendi. Uzunca bir süredir de hep aklımdaydı. 12 Eylül 1980 darbe döneminin ağır işkencelerine uğramış ve çok ağır bedeller ödemiş olan bir kuşağın hikâyesini yaşadıklarım ve tanık olduklarım üzerinden yazmaya çalıştım.

Bedenimi(zi), yüreğimi(zi) ve ruhumu(zu) öldürmeye tam teşebbüs ederek ağır yaralı bırakan işkencenin ve işkencecilerin dile, söze ve şiire bir türlü sığdıramadığım aşağılık ve iğrenç davranışlarını elbette yazamadım...

Benim yazdıklarımın çok ötesinde ve benden çok daha ağır işkencelere ve hakaretlere uğramış... Baskı ve zülüm görmüş, işkencede sakatlanmış, bedeni ve ruhu örşelenmiş, yorgun düşmüş, işkencede öldürülmüş, gözaltında kaybedilmiş ve yaşamının uzunca bir dönemini yine cezaevlerinde işkence ve direnişlerle geçirmiş tüm devrimci yoldaşlarıma, çektikleri bunca acıya rağmen yüzlerinden hiç eksilmeyen gülüşe ve içlerinde yeşerttikleri o güzel insanlığa saygıyla...

1.

“Cesur yürekli kahramanıma... Anneme”

Yağmurlarında ısladığım
Sularında kulaç attığım
Eylül kanayan bir çocuktum ben;
Mis gibi Karadeniz kokan...

Yavrusunu yitiren telaşlı serçe

Kendini boşluğa bırakan acemi bir kartal gibi çırpınarak
Kanatlarını bedenime siper eden
Ve ölümüne... Amazon kadınları gibi savaştan
Korkusuz güzel kadın
Annem... Ah güzel annem!

“oğul oğul” atan yüreğini öptüğüm
Gülüşümün sebebi
Ardımdan ağlayanım
Yuvası boş kalanım
Kanatları kırılıp da uçamayanım...
Gölgesine sığındığım bilge çınarım
Serin esen dağ rüzgârım
Sıcağım
Sabrı kahredenim
Efkârım, hüznüm, hasretim
Yar gibi sevdiğim
Cesur yürekli kahramanım benim...

Uykusuz düşlerime bir gül ve bir gülüş gibi düşen
Ve o derin... Ve o dipsiz... Ve o hırçın bakışlarıyla
Yüreğimin kıyısına mavi mavi dalga dalga çarpan kadın...

Gün ışıkları zapt edilen bir Eylül sabahı
Kapımızı kıran cehennem zebanileri
Hükümdarlar... Barbarlar
Ve yuvamızı talan eden paşalar
Beni söküp aldıkların da kollarının arasından
Kulak kestim çığlıklarına -yıkılışını duydum yüreğinin-
Dudaklarımda biriken kanı
Senin için... Senin için...
Ve bir daha senin için yüzlerine tükürdüm zebanilerin...

Boşluğa uzanan ellerine baktım
-gövdenden kopartılan küçük bir dal gibi –sen bir yana ben bir yana-
Ardımdan baka kalan gözlerini
Ve gözyaşlarını unutmadım anne
Çığlıkların...
Çığlıkların o gün ki gibi aklımda hala...

2.

“Eylül kanayan tüm çocuklara”

Eylül kanayan bir çocuktum ben
Bedenim işkenceye sunulmuş armağan
Yüreğim acıların keşfine çıkmış yapayalnız bir kâşifti...

Zafer işaretleri

Ve yoldaşların alkışlarıyla gittim sorguya
Kanlı bir maske geçirdiler yüzüme
Burnumu kırdılar sonra
Yüzüm, gözüm kan...
Kulaklarımı yırtan çığlıklar
Ve yitip giden sesler arasında
Sorguya çekildim defalarca...

“hoş geldin” faslına çekildim önce
Haşarı... Alaycı bir çocuk gibi diklendim
Bedenimi ezip gecen acılara
Zindanda karanlığa... Zindanda yalnızlığa
Ve çıldırtan ıssızlığa
Hiç mi hiç aldırmadım
Yarım kalan sorulara yanıtız kaldım yine...

3.

“Acıların uçsuz bucaksız çölünde
Yüzünde gülüş, dudağında şarkı yeşerten yoldaşlara”

Asırlar önce bedeni işkencede unutulmuş
Eylül kanayan bir çocuktum ben...

Unuttum sanılmasını;
Tanrılar tarafından zamanın kasten durdurulduğu
Hiç bitmeyecek olan o an gibi
Bedenime inen darbelerin
Acıların...
Havada uçuşan küfür ve tehditlerin
Ruhumdaki yansıması aklımda hala...

Etimi parçalayan leş kargalarının gıcırdayan sesleri
“yeter ulan, anasını, bacısını s..tiğim...Oruspu çocuğu.”
“konuş, bülbül gibi öt ve bitsin artık her şey” diyen kudurmuş halleri
Leşini parçalamaya doymayan sinsi bir sırtlan gibi gülerek
Ve sırtımda at gibi tepinerek
Islak betonda yürütmeleri beni...

Dudakları ustura ağzı
Elleri keskin bıçak
Tenimi öpüp okşayan rüzgârlara
Ve -tanrıya sunulan bakir bir armağan gibi-
Bedenimi buzla tutuşturup yakan geceye
Çırılçıplak kurban edilişim benim...

Çene bağlarımın çığ gibi kopup düşmesi
Zaptı imkânsız takırdayıp duran dişlerim
Bedenimin enkazından savrulan kar...
Gecenin ayazında
Ana rahminde kıvrılıp duran masum bir bebek gibi
Titreyerek büzüşmelerim benim...

Üzerine basılmış patlamaya hazır bir mayın gibi
Ömrümün yollarına döşenen
Sınırsız acım, dinmeyen sızım
Ve Allahsız.../ ve kitapsız.../ ve insafsız işkenceler...
Bir parça su, bir parça ekmek, bir parça ışık
Bir ömür zindan...
Ölümün soğuk nefesini enseme hissederek
Ve ölmemeye gayret ederek
İnadına sığındığım zaptı imkânsız düşlerim
Ve gülüşlerim benim...

Unuttum sanılmasın;
İçine günlerce kan işediğim zeytinyağı tenekesi
Tenekeden yükselerek genzimi yakan sidik kokusu
Acılarımla sarmaş dolaş
Üzerine uzandığım beton zemin
Her söz... Küfür... Hakaret

Yüreğime nakış gibi işlenen her acı
Vücuduma inen her darbe
Ve ıslak bedenimde (*)
Kendine buldozer gibi yol açan elektriğin akışı
Aklıma derin bir mezar çukuru gibi kazıldı çünkü...

4.

“Ölümün kıyısında yaşama sevdalı kalanlara”

Derin Acılar Laboratuvarında (**)
Islak ve çırılçıplak elektrik yemenin zorunlu deneğiydim ben
Manyetonun çıkırığında yay gibi gerilip salınan...
Ruhunu taşkın akan acılara
Canını zindanlara... Filistin askısına...
Uykusunu sızım sızım sızılara
Düşlerini falakaya... Patlayan ellere... Ayaklara
Ve bedenini -çılgın akan nehirler gibi- elektriğin ebedi akışına kapıran
Ve yüreğinde elektrik taşıyan
Eylül kanayan bir çocuktum ben...

Unuttum sanılmasın;
Her yanım yara, her yanım bere, her yanım çürük...
Her yanım acı, her yanım ağrı, her yanım sızı
Ve ben “Muhammet oğlu, Ayşe'den olma Savaş Karaduman”(***)
Karanlığın bedenimi yakan yangınlarından
Islak betonun etimi ısırın soğuşundan
Acının derin sularında yediğim vurgunlardan
Ve uykusuz kaldığım gecelerden öğrendim;
Bir bulutun üzerine uzanır gibi
Acıların üzerine uzanmayı
Ve ana kucağına sığınan bebekler gibi
Rüzgârın buza kesmiş ninnisiyle gözlerimi kapayıp
Mışıl mışıl uykuya dalmayı...

5.

“Acının zulasında düş biriktiren yoldaşlara”

Dalına tutunamayan
Acıdan sararmış yapraklar gibi savrularak

İşkencenin ortasına dökülen
Eylül kanayan bir çocuktum ben...

Günlerce hiç yıkanmadım
Derimi yırtarcasına kaşındım durdum kirden
Bitlendim sonra...
Tenimden kirimden üreyerek kanımı emen
Ve bedenimde her gün yatıya kalan bitlerimi
Saçlarım, koltuk altım
Ve kasıklarım arasında konuk ettim günlerce...

Çocuksu sevinçler
Ve tarifsiz acılar arasında
Oyunlar oynadım hep kendi kendimle
Yabani bir kısrak gibi koşturup
Sararmış bir sayfanın bozkırında yarıştırdım
Sayfanın dışına çıkan ilk bitimi
Kalktım ayakta alkışladım...

6.
"Bedeni acıdan çıldırırken
Bir çiçeği koklayabilmenin özlemine sığınanlara"

Darağacına assalar
Kellemi koparsalar giyotinle -kırmızı bir gül gibi... Gül bir yana dal bir yana-
Kurşuna dizenseler
Elektrikli sandalyeye oturtsalar ya da
Gıkım çıkmazdı belki
Ölümden beter küfürler yedim
-övünülecek bir şey değil... Değil ama- Bende küfrettim misliyle

Bilge bir çınara yaslanır gibi
Acıların gölgesine
Bir çiçeği koklayabilmenin özlemine
Ve sabrın dağları çatlatan suskunluğuna sığındım hep
Yaşadığım ve karşılıksız sevgilisi olduğum bu topraklar üzerinde
Çarmıha gerilen İsa Mesih'ten çok daha fazla acı çektim
Sorulara suskun kaldım
Yoldaşları vermedim ele...

İçimde biriken hınzırca bir sevinçle
Acının doruğuna çıktığımda öğrendim;
Çılgıklarımı dışa vurmanın
Ve sessizce içime ağlamanın o korkunç güzelliğini...

7.

“İşkence tezgâhlarında... Hücrelerde aşkla iştilgal edenlere”

“Konuş... Konuş da bitsin bu çile... Teslim ol. ” dedi zebaniler
“Acılarım, ağrılarım, sızılarım
Hücremin zifiri karanlığı
Ayazda çırılçıplak unutulmuş bedenim
Dünyaya acılar doğuran gebe kadınlar gibi
Göğün arşına yükselen çılgıklarım
Yüreğimde dağ gibi büyüyen öfkem... Yangınlarım
Gözyaşlarım insan yanımdır.” dedim
Acılara karşı umarsız, yaralı bir serçe gibi direndim
“Aşk; fikri isyan ve işgaldir” dedim
Teslim olmadım...
İşkenceye... En olunmaz acıya karşı
Fikrimi aşkla işgal ve iştilgal ettim
Şiirlere, sevdalara
Gülüşlere ve düşlere sığındım hep...

Ve ben; “Muhammet oğlu, Ayşe'den olma Savaş Karaduman...”

Hücrelerde
Kulakları sağır eden o korkunç sessizlikte
Karanlıkta
Karanlığın gözlerimi kör eden gölgesinde öğrendim;
Kendimi arsız ve yasaklanmış düşlere vurmanın güzelliğini...

8.

“Gökyüzünden ay ışığı toplayan devrimci kadınlara”

İşkence nasıl anlatılabilir ki?
Bir şiire mevzu bahis olunca
Ve nasıl anlatılabilir ki?
Hem kurbanı, hem tanığı olununca...
Sözler dilime dolaşırken

Cümler dağ gibi üzerime devrilirken
Ve acılar... cehennem yangını gibi yüreğimi yakarken hala
Nasıl anlatılabilir ki?
Ruhumun o amansız ve derin sızısı...

İşkence;
Sokakta oyuna dalan çocukluğumu linç ederek öldüren
Sevincimi ganimet gibi yağmalayıp duran
Ve gülüşümü duvarlara yaslayıp yaslayıp kurşuna dizen
Ve bedenimi
Ve ruhumu alçakça istila eden devletin kendisiydi...

İşkence;
Bedenimi acımasızca yakıp kül eden ıssız bir cehennem
Gecelerimi tarumar eden korkunç bir heyula
Ve uykularıma alçakça arkadan çöken hain bir karabasandı...

İşkence; acının ve çıplak bedenlerinin üzerini örtmek için
Gökyüzünden ay ışığı toplayan kadınların
Yüreğimde parça tesirli bomba gibi patlayan çığlıkları (***)
Ve geceleri kıyısında yürüdüğüm dipsiz bir uçurumdu...

İşkence; biraz düş, biraz gerçek
Hücremde karakış, dışarıda bahar
Tutsaklık... Özgürlük
Ölüm ve yaşam arasındaki o korkunç çelişki
Hücremin karanlık dehlizlerinde peşine düştüğüm aydınlık bir düştü...
Annemin uçsuz bucaksız gülüşü
Kollarına sarışydı beni
Gözlerine daldığım çocukluk aşkım
Sevda ateşim, ilk göz ağrım
Sevinçlerim, telaşlarım
Avuçlarımda yıldızlar gibi yanıp sönen ateş böcekleriydi...
Bedenimde ve ruhumda sonsuz bir devinimle savaşılan
Zıtların diyalektik birliği
Acı ve umut... zulüm ve direniş... korku ve cesaret
Sebepsiz gülüş... ıssız gözyaşı
Sessizliği yırtan çığlık... Kulakları sağır eden suskunluk
Zindan ve gün ışığı

Üşüyen bedenim...
Ve yangınıydı yüreğimin...

9.

“12 Eylül barbarlığının idam ettiği yoldaşlara”

Ezenlerin tekerine çomak sokmaktan suçlu
Ve görüldüğü her yerde vurulacak olan
Eylül kanayan bir cocuktum ben...

İşkence tezgâhları, halüsinasyonlar ve hücreler arasında
Kellemi koparıp alan giyotini suyolu yaptım her gün
Kanımın çekildiği elektrikli sandalyeye oturtuldum milyonlarca kez
Gülüşü çalınan bir çocuğun gözyaşlarında dizildim kurşuna
Ve boynumu ince bir dal gibi kıran darağacına asıldım defalarca
Bir anı, bin yıl süren acılara ve zulme karşı direndim
Ve acıların günlüğünü not ettim yüreğime...

10.

“acı ve çığlıklarını tarihin en ağır, en uzun sayfasına not edenlere”

Ey hayat! Yanıtlı beni
Hain ve korkak bir gölge gibi köşe bucak kaçma öyle
Karşıma çık
Utanma...

Acının ve zulmün tarihini
Sayfa sayfa açtım yeryüzüne
Aradım;
En uzun, en ağır sayfalarında buldum çığlıklarımı...
Gözyaşlarım kayıptı
Tarihini yazdım gözyaşlarımın yeni baştan; ağlayarak
Ve acılarımı damla damla yükledim bulutlara...

Bir Eylül sabahı
Anamdan doğar gibi soyundum çırılçıplak
Sularına daldım
Martı çığlıklarına, dalgalara
Yosun kokan rüzgârlara saldım kendimi

Paslı bir somun gibi
Soluma döndüre döndüre
Yüreğimden söküp attım acılarımı...
İçimde dolaşan kirli bir çamaşır gibi
Ruhumda kuruyup kalan acıların lekesini
Günler boyu mavisinde yıkadım
Ve gülüşüne tutuna tutuna sevgilimin
Güneşin ışıklarına astım ruhumu...
Teşekkürler Karadeniz... Teşekkürler sevgilim...

Ey hayat!
Utançlarını kaçırır gibi
Gözlerini kaçırma benden
Kapama...
Kapama gözlerini
Asırlar boyu paslı bir çivi gibi
Gözlerimde çakılı kalan acılara bakarak yanıtla beni
Yanıtla...
Yanıtla ki, içimde biriktirdiğim sualler anlamını yitirsin artık;
Hangi merhametsiz tanrının
Hangi iğrenç iblisin
Ve hangi barbar kralın elleriydi bedenimi parçalara ayıran?
Ve hangi cehennemin kor ateşiydi yüreğimi yakıp kül eden?
Ve hangi tanrı, hangi din, hangi inanç
Ve hangi kutsal kitap emretti?
Bedenimi kıyamete uğratan bu çıldırmış zamanlarda yaşamayı
Ve İçinden insan geçmeyen bu korkunç zalimliği...

11.

“En güzel düşüme; aşka ve özgürlüğe”

Özgürlük... Ey Özgürlük!
Kavgasını sokaklarda, zindanlarda verdiğim
Uğruna bedeller ödediğim
Ölümlerden, belalardan döndüğüm
Acılar
Ayrılıklar
Özlemlerle sınıdığım
Varlığını dünya halklarına armağan etmek için

Ölümüne savaştığım
En güzel düşün benim...

Özgürlük... Ey Özgürlük!
Dudaklarımı yakan bir öpüş kırıntısı
Toz zerresi kadar gülüş
Mini minnacık bir düş
Bir tutam umut
Bir dilim sevda, bir demet sevinç
Karanlığı yırtan küçücük bir ışık
Ve insanlığa armağan edilebilecek her güzel anın için
Ben hazırım yine de;
Ne kadar ödenmemiş bedelin varsa hepsini ödemeye...

12.

“İşkence sırasında yeşerttiğim ve sevgilim için topladığım çiçeklere”

Bu gün kafam hafif esrik
Kaybolan gün ışığı
Ve kimsesiz bir akşamüzeriyim
Melankolik bir aşk şarkısı dinliyorum başa sarıp defalarca...
Sıcak bir çay
Ve zehir zıkkım ucuz tütün eşliğinde
Acıların izini, aşkın ezgileriyle harmanlıyorum birbirine
Ve... çözülmesi zor bir bilmece gibi
Şiirini yazıyorum acıların
Ve ben ” Muhammet oğlu, Ayşe'den olma Savaş Karaduman...”
Tarihe not düşüyorum
“Devlet eliyle umutları ve düşleri alçakça arkadan vurulan
Eylül kanayan bir çocuktum ben... “
Unutmadım...

13.

“Kızıma ve sevgilime”

Düşlerimi dişime ve tırnağıma katarak
Kan ter devrim içinde
Kızıma sevinçler biriktirmek
Dipsiz bir okyanusa dalar gibi

Göğsüme sığmayan büyük bir aşkla
Sevgilimin gözlerine dalıp dalıp gitmek
Bir denizi öper gibi kıyısından
Mavisine sarıla sarıla
Güneşle ay arasında
Med ve Cezir ortasında
Dalga dalga
Yüksele alçala
Dudaklarıma çarpan dudaklarını
Öpmek... Öpmek... Öpmek istiyorum...

Sevgilimin saçlarına düşen kar
Yağmur
Gözlerinden taşan ay
Yıldızlar
Güneş
Ve mavi göğün altında
Kalabalık bir sokak
İssiz bir dağ başında
Çıldırılmış bir okyanus
Bir orman
El ele tutuştığımız bir halay ortasında
Şehrin meydanlarında
Gülüşü yüzünden taşan bir çocuk ağzı gibi
İçime sığmayan sevinç
Ve sevgilimin beni saran kollarında
yüreğimde salına salına dolanan bir aşk tadında
Hiçbir şeyi umursamadan
Hiçbir şeye aldirmeden
Ağız dolusu haykıra haykıra
Gülmek... Gülmek... Gülmek istiyorum...

12 Eylül 2015/ Savaş Karaduman

(*) Elektrik iletkenliğinin ve şiddetinin daha fazla artırılması, elektriğin bir işkence yöntemi olarak bedenimize daha fazla acı vermesi, bedenimizi daha fazla hasara uğratması ve direnme gücümüzün zayıflatılması için bütün vücudumuz elektrik verme esnasında suyla ıslatıldı.

(**) Derin Araştırma Laboratuvarı (DAL) 12 Eylül döneminde özellikle Ankara Emniyetinde faaliyet

yürüten özel sorgu ve işkence ekibinin adı. Şiirde “Derin Acılar Laboratuvarı” olarak değiştirdim... Ben DAL ekibi tarafından sorgulanmadım ama birçok yoldaşımız DAL tarafından ağır işkencelere maruz kalarak sorgulandı.

(***) Resmi kimlik bilgilerinde ana adımı “Ayşe” diye geçse de aslında çocukluğundan beri annemin bilinen adı Lütfiye’dir. Annem için “Ayşe” adı kimlikte unutulup kalmış ve hiç kimse tarafından bilinmeyen hükümsüz bir isimdir aslında... Aile içinde ve çevremizdeki herkes kendisine “Lütfiye “ bizim devrimci uşaklar ise “Lütfiye ana” diye seslenir. Bende işkence tezgâhında doğal olarak ana adıma hep “Lütfiye” diye tekrarladığımdan “anasının adını bile bilmiyor. Oruspu çocuğu...” diye çok ağır dayaklar yemiş ve çok ağır hakaretler işitmişim.

Mahkemede ise defalarca ana adıma sormaları ve benim ise ısrarla ve şüpheye yer bırakmayacak bir biçimde “Lütfiye” diye tekrarlamam ve ellerindeki kimlikte yazan ana adıyla benim yanıtlımın aynı olmayışı karşısında şaşkınlığa düşen mahkeme heyetinin “yazık, anasının adını bile hatırlamıyor... İşkencede kafayı iyice sıyırdı herhalde ” diye şaşkınlıkla ve acıyan gözlerle birbirlerine bakmaları ve bana ana adıma hatırlatmaya yardımcı olmak için kâtime hanıma yüksek sesle “yaz kızım, ana adı Ayşe” diye seslenmelerini hiç unutamam...

“Muhammet oğlu, Ayşe’den olma Savaş Karaduman...” diye başlayan ve “Kurtuluş örgütü üyesi olmaktan ve devleti silah zoruyla yıkmaya teşebbüsten...” suçlamaları devam eden bu cümle yukarıdaki hikâye nedeniyle sorguya her çıktığımda işkencecilerin benimle kafa bulmak ve alay etmek için defalarca tekrarladıkları bir cümleydi... Aklıma kazınmış.

(****) "...Acıların ve çıplak bedenlerinin üzerini örtmek için

Gökyüzünden ay ışığı toplayan kadınların

Yüreğimde parça tesirli bomba gibi patlayan çığlıkları..." nı unutmak olmaz...

İşkence tezgâhlarında zorba hükümdarlara ve cehennem zebanilerine teslim olmayan, acının ve zulmün karanlığına karşı her şafak vakti güneşi yeniden doğuran, düşlerini, gülüşlerini ve umutlarını insanlığın ortak mirası olarak tüm dünyaya armağan eden o güzel gülüşlü, o asi, o cesur ve o iyi yürekli ve her daim düşleri özgürlük, düşleri devrim ve düşleri sevda yüklü olan muhteşem yol arkadaşlarımıza sonsuz saygıyla...

Kadınların acılarını, gördükleri zulmü, yaşadıkları duyguları ve içlerindeki fırtınaları hikâye etmek, şiire ve romanlara konu etmek kadın duyarlılığına sahip olmayan biz erkeklere düşmez... Umarım işkence tezgâhlarında sorgulardan geçmiş, cezaevlerinde yatmış kadın yoldaşlarımızda kendi hikâyelerini, kendi dilleri ve duygularıyla anlatırlar.

Çünkü acılarında, sevdalarında dili vardır... Ve o dil insanlığın ortak dilidir.